

ULKOASIAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 10/2003 vp

Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön Suomen valtuuskunnan kertomus ETYJ:n par- lamentaarisen yleiskokouksen toiminnasta vuonna 2002

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 17 päivänä toukokuuta 2003 lähettänyt ulkoasiainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi kertomuksen ETYJ:n parlamentaarisen yleiskokouksen toiminnasta vuonna 2002 (K 1/2003 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- varapuheenjohtaja Kimmo Kiljunen, Suomen ETYJ-valtuuskunta
- ETYJ-valtuuskunnan sihteeri Gunilla Carlander.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Kertomuksen mukaan ETYJ:n parlamentaarisen yleiskokouksen toiminta tiivistyi toimintakaudella 2002. Vuoden alussa järjestettiin ensimmäistä kertaa nk. talvi-istunto normaalin heinäkuussa pidettävän täysistunnon lisäksi. Talvi-istunnossa keskusteltiin erityisesti ETYJ:n nykytilasta, ongelmista ja alueellisista haasteista. Yleiskokouksen täysistunto järjestettiin heinäkuussa 2002 Berliinissä. Täysistunnon pääaiheena oli terrorismin vastustaminen, johon liittyen yleiskokous hyväksyi laajan päätöslauselman (Berlin declaration). Päätöslauselman yhdeksän liitettä käsittelevät mm. Valko-Venäjää, Moldovaa, Kaakkois-Eurooppaa sekä henkilömiinoja.

Vuoden 2002 aikana ETYJ:n parlamentaarisen yleiskokouksen edustajat osallistuivat vaalitarkkailuun Ukrainassa, Makedoniassa (FYROM) sekä Bosnia ja Hertsegovinassa. Makedoniassa ETYJ:in vaalitarkkailuvaltuuskunnan

puheenjohtajana toimi Suomen valtuuskunnan varapuheenjohtaja ed. Kimmo Kiljunen.

Ulkoasiainvaliokunta käsitteli ETYJ:n vuoden 2001 kertomusta koskevassa mietinnössään (UaVM 19/2002 vp) laajemmin vaalitarkkailuun liittyviä kysymyksiä. Valiokunta korosti, että vaalitarkkailun tulisi olla suunnitelmallista ja järjestelmällistä. Valiokunta painotti myös vaaleja edeltävän etukäteistarkkailun tärkeyttä.

Valiokunta pitää myönteisenä, että kertomuksen mukaan vaalitarkkailua on pyritty kehittämään siten, että eräissä tapauksissa vaalitarkkailun kohdemaihin on lähetetty pieni etu- ja/tai jälkivaltuuskunta arvioimaan tilannetta. Ulkoasiainvaliokunta katsoo, että tällainen etu- ja jälkikäteisarviointi tuottaa parhaan tuloksen, kun se on suunniteltua. Valiokunta pitää myönteisenä myös sitä, että ETYJ:n vaalitarkkailu on vuoden 2002 aikana toteutettu yhteistyössä Euroopan neuvoston yleiskokouksen sekä Euroopan parlamentin kanssa.

Vuoden 2002 aikana järjestetyistä vaalitarkkailutehtävistä voidaan ulkoasiainvaliokunnan mielestä pitää merkittävimpana Makedonian parlamenttivaalien tarkkailua, josta ETYJ:n parlamentaarisen yleiskokouksella oli päävastuu. Valiokunta yhtyy kertomuksessa esitettyyn ETYJ:n arvioon siitä, että onnistuneet vaalit olivat merkittävä tekijä sekä Makedonian sisäisen rauhanomaisen kehityksen että Makedonian Eurooppa-politiikan jatkuvuuden kannalta.

Ulkoasiainvaliokunta arvostaa ETYJ:n parlamentaarisen yleiskokouksen pitkäjänteistä työtä demokraattisen kehityksen kannalta epävakaisissa ETYJ:n jäsenvaltioissa, kuten Valko-Venäjällä ja Moldovassa. Vuoden 2002 syksyllä ETYJ:n kenttätoimiston työ Valko-Venäjällä keskeytyi kokonaan, koska Valko-Venäjän hallitus kieltäytyi yhteistyöstä järjestön kanssa. Valiokunta pitää myönteisenä vaikkakin pienenä askeleena sitä, että ETYJ ja Valko-Venäjä ovat aivan vuoden 2002 lopussa kyenneet sopimaan uuden ETYJ-toimipisteen avaamisesta Valko-Venäjäl-

lä ja että toimipiste on aloittanut toimintansa vuoden 2003 alusta.

Moldovan osalta vuosi 2002 ei kertomuksen mukaan ollut odotetun merkityksellinen, koska kaikkia ETYJ:n vuoden 1999 huippukokouksen päätöksiä Venäjän sotilasosastojen vetämisestä pois Transdniestrian alueelta ei toteutettu. Valiokunta antaa tukensa vuonna 2000 työnsä aloittaneelle ed. Kimmo Kiljusen johtamalle ETYJ:n parlamentaarisen yleiskokouksen Moldova-työryhmälle, joka kertomuksen mukaan pyrki myös vuoden 2002 aikana omalta osaltaan edistämään vuoropuhelua osapuolten välillä.

Päätösehdotus

Ulkoasiainvaliokunta ehdottaa,

että tämä mietintö lähetetään tiedoksi Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön Suomen valtuuskunnalle sekä valtioneuvostolle.

Helsingissä 5 päivänä marraskuuta 2003

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Liisa Jaakonsaari /sd
vpj. Mari Kiviniemi /kesk
jäs. Ulla Anttila /vihr
Antero Kekkonen /sd
Kimmo Kiljunen /sd
Eero Lankia /kesk
Henrik Lax /r

Suvi Lindén /kok
Petri Neittaanmäki /kesk
Kalevi Olin /sd (osittain)
Suvi-Anne Siimes /vas
Hannu Takkula /kesk
Ben Zyskowitz /kok.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Antti-Juha Pelttari.